

Gavlovičovský seminár

Dňa 11. novembra 2002 sa pod záštitou Oddelenia staršej slovenskej literatúry ÚSIL SAV a Slovenskej literárnovednej spoločnosti pri SAV konal seminár *Literárne dielo Hugolína Gavloviča v súradniciach dobovej duchovnej kultúry a vzdelanosti*.

Podujatie, ktorým chceli organizátori celkom neformálne pripomenúť 290. výročie narodenia jedného z vrcholných predstaviteľov záverečnej fázy slovenského literárneho baroka, sa tešilo solídnej účasti záujemcov zo širšieho okruhu literárnovednej, literárnohistorickej i kultúrnej verejnosti.

Počas dopoludňajšieho i popoludňajšieho programu odznelo dvanásť príspevkov, ktoré mapovali dobu, autora i jazykové a literárne dimenzie jeho mnohostranného diela.

Po otvorení seminára (riaditeľka ÚSIL SAV Jelena Paštėková) sa slova ujal Daniel Škoviera z FF UK, ktorý vo svojom príspevku *Eloquens et docta pietas* podal prehľadné zhrnutie vývinu kresťanskej filozofie a školstva počas humanizmu. V príspevku sa dotkol činnosti viacerých osobností, ktoré významne prispeli k formulovaniu i aplikovaniu princípu „výrečnej a učenej zbožnosti“, uplatňovanému v domácom i európskom školstve až do 19. storočia. Helena Májėková z FF UK sa zamerala na *alegorickú a didaktickú funkciu Gavlovičovjho poézie*, ktorú sledovala i na pozadí dobových estetických názorov. Ľubica Zubov z ÚSIL SAV sa v príspevku *Peter Benický a Hugolín Gavlovič* pokúsila o potvrdenie, resp. spochybnenie tézy o údajne bezprostrednom tvorivom vzťahu Benického *Slovenských veršov* a Gavlovičovjho *Valaskej školy*. Jana Skladaná z Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra sa v prednáške *Frazeológia v Gavlovičovjho „stodole mra-*

vov” zamerala na frazeologický repertoár Gavlovičovjho Valaskej školy, ktorý skúmala v intenciách zhodných, modifikovaných a klasických frazeologizmov. Zuzana Profantová z Ústavu etnológie SAV reflektovala etické dimenzie Gavlovičovjho diela na pozadí morálnej a etickej imperatívnosti príslovných žánrov, ktoré u tohto autora predstavujú jeden zo základných štýlotvorných prvkov. Vyslovila domnienku, že ak bol Gavlovič na jednej strane otvorený ideálom „minulosti“ („erazminský“ prístup ku vzdelaniu), na druhej strane anticipoval vo svojich textoch aj ist predpoved ideálov „budúcnosti“ (osvietenstvo). Gizela Gfrikov z ÚSIL SAV sa v príspevku *Valask škola mravv stodola z hľadiska historie salutis* sústredila na Gavlovičov koncept „dejín spásy“, ktorý možno sledovať „na plne“ 21 úvodných pastierskych príbehov a záverečných čast skladby sveta. Príspevok Ladislava Kačica zo Slavistického kabinetu SAV *Npevy v Rešetkovom vydan Gavlovičovjho Valaskej školy* vyvrátil moznosť Gavlovičovjho autorstva nápevov, ktoré prv vydavateľ *Valaskej školy mravv stodoly* Michal Rešetka uverejnil v edícii z roku 1830/31.

Erika Brtanov sa zamerala na menej známe dielko Gavlovičovjho raného tvorivého obdobia, *Qvalis vita, mors est ita* (Ak je život, tak je smrť). Text je usporiadan do troch celkov, ktoré spája motív smrti. Hoci Brtanov konštatovala viacer autorove tematické a štýlistické sklony k šablnovitosti, považuje text za vznamn príručku so zaujímavou výpovednou hodnotou. Doposial neznm rukopisn fragment textu na eschatologick tmu *Antichristus* z Gavlovičovjho pozostalosti sa stal témou príspevku Timotey Vrbľovej z ÚSIL SAV. Gavlovičov učebnicu *Petsto naučení o dobrých mravoch na pozadí dobovej školskej*

lektúry sledovala Alexandra Dekanová. Program seminára vhodne uzavrel príspevok Márie Novackej, ktorá na základe Gavlovičovho listu z konca osemdesiatych rokov rekonštruovala menej známe miesta v jeho životopise.

V záverečnej živej diskusii sa ozvali i návrhy na prekladanie Gavlovičových textov do súčasnej spisovnej slovenčiny, ktoré sa na druhej strane stretli s námietkami (strata autentických dimenzií textu a pod.).

Hoci je Gavlovič pre slovenskú kultúrnu i literárnovednú verejnosť relatívne známym autorom, veľká časť jeho rozsiahleho diela ostáva prakticky nepreskúmaná. Účastníci diskusie sa zhodli v názore, že takýto (zd'aleka nie jediný!) deficit v poznaní slovenského literárneho kultúrneho dedičstva nie je príliš lichotivou vizitkou pre slovenskú literárnu vedu. To je však už námet na iný seminár, resp. diskusiu...

Lubica Zubová